

նից արժանաւոր բնակչին՝ ծաղկահոսակ կե-
նաց ասարածամ մահը լացին իւր հայրենա-
կիցք երկու տարի առաջ, և իբր ցոյց իրենց
զգացմանն կանգնեցին մարմարոնի վերայ
փորագրուած արձանագրութիւն մի նորա յի-
շատակն անմահացնելու համար:

Յօդուածս կը կնքեմ մագթելով Լեւո-
նեան—Հայկական վարժարանին այժմեան
վարչութեան, նաեւ ապագային մէջ հասցը-
նելու ազդիս՝ յիշելոց նման արժանաւոր հո-
գեւորականներ, որով թէ՛ վեհազոյն Հիմնա-
դրին և թէ՛ վաստակաւորաց բարի գիտաւո-
րութիւնն ու շանքն օր բոս օրէ աւելի պայ-
ծառ կերպով պիտի արդիւնատրի, և մխրթա-
րիչ լինի շատ իսկ տառապեալ ազգի մը
ցաւերուն:

Հ. Ա. Տիրոյեան

Ք Ա Վ Ա Ք Ա Կ Ա Ն Ա Մ Ի Ս

ԼՈՒՐԵՐ ԶՅՅ ՅՈՒՆՈՒԱՐԻ

Ա Ն Ք Լ Ի Ա

ԱՍՆՔԼԻՌՅ Ներքին Գործոց պաշտօ-
նեայի Ու. Ռիտլի, իւր ճառախօսութեան մէջ ի
Ֆլէդվուտ, ծանոյց ար Մեծն Բրիտանիա պետք
եղածին չափ նաւեր ունի չինական ծովուն
մէջ, պաշտպանելու անդիական շահերը և
ի դերու հանելու Պետութեանց որ և է յար-
մարուած. « Ոմանք կ'ըսեն, թէ Մեծ Պետու-
թեանց շատերը կը ծածուղին մեր վրայ. բայց
այս Մեծ Պետութիւնք դիտեն որ Մեծին Բրի-
տանիոյ ձեռքն են հանգստեանաց բանալիները:
Եթէ պատերազմն ըլլայ, ծովուն վերայ պիտի
կռուի, և դիտենք որ նաւատորմիդ պիտի
յաղթանակէ և: Կը համարուի որ Անգլիա և
Ճապոն միացած են միշտ հաւասարակշիռ ա-
ռանձնաշնորհութիւնք խնդրելու Ռուսիոյ ի
Գերմանիոյ ստացածնեան:

Անգլիա վերջին ամսոյ մէջ ի ներքս զբա-
ղեցաւ մեքենագործ աշխատաւորաց զործա-
դադար խնդրով: Ընդ երկար տեւեց այս և
զի բազմաթիւ ընկերութիւնք շահադէպ նդա-
տակներով չաբթէ շարաթ դրամ կը վճարեն
զործադադար եղողներու: Սակայն կը համա-
րուի այդ յուզման վերջը արդէն հասած, կէք
մը զործաւորաց յաւահանտելով և կէս մ'ալ մի-
ջամտութեամբ բարձրատիեան հոգեւորակա-
նաց, յորս առաջին տեղին կը զրուէ կարդի-
նալն Աճօն:

ԱՆՔԼԻԱ ~ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿ

Գեղեմեմբեր 25ին Իսթաւլիք քաղաւր էին
Գառաւայէն, յանձնելով զայն Անգլիա — եգիպ-
տական բանակին: Փութով հրաման արուեցաւ
տեղացի զինուորաց յառաջելու յՕսսպրի, զոր
առին վանելով զտերվիշու: Սուլտանի արշա-
ւաճը նոր մղումն առաւ, և կարծես Անգլիա —
եգիպտական բանակը կ'ուզէ հասնիլ ի Խար-
թում: Նոր կնէիւններ չծաղաւ Գահիրէն երև
կու ջոկաւք զրկուեցան զեպ ի Ռաաթի ձալֆա

ի ալ իրա գունդեր կը պատրաստուին մեկնելու, յորս և անշխարհի Զեպտաք ի Մալապէ։ Լորտ Քիշնըր հասաւ ի Ուստի Հալֆու, և միաբան ընդ լորտ Բրոմի, արզիւնց մը և Երազդի մը հետեւելու։ Անշխարհ եղիպտական բանակին, Ուստի բազում թողոքք։ մասնաւոր որ կ'ըսուի թէ կայ զալտ ամերիկացի լրագրող մը։ Տէրիւնք կ'ամբողջութիւն և կ'ամբանան ի Մեքսիկէն և Շենտի - և իրենց պաշարք կ'ընդունին յՈւնդուրմանէ։ Վաւրիւնք նոր պաշարք և մթերք մեկնեցան յԱրեւմտահրաւ, և անդիւնական լրագրիւք կ'ազնի գիտնալ ի վարչութիւնէն որ ինչ նպատակ ունի Մարշան զարդիւնցայն փաշիկի, բայց յաւիշ զնդին արշաւանքը։ որ երկու տարի և զարդիւնեան Գոնկոյի մեկնելով, կը յառաջն զեպ ի Նեղոս և քոզստ անդ մը կ'ազն Իրկիցնի Մենիւրի, արզիւնց պաշարականքը զալիական վարչութեան գիտութեամբն է։ Ըստ ոմանց, այս պաշարքայն առաւել եւս կը փութացնէ Անշխարհ - եղիպտական բանակը։

Ա Ւ Ս Յ Ր Ւ Ա

Անկարելի ըլլալով առ ժամ յԱւստրիա հանդարտապէս շարունակելու Խոսարանի ախառութիւնք և վերաբանութիւնք, Նախկին շափթից և խափանողաց պատճառաւ ի Խոսարանի, կայսրն Փրանկիսկոս Յովսէփ, յետ հրամայելու պաշտօնէից Նախագահին, Պ. Գառնչի վերջացնելու ժողովոյ նիստերը, հրամանաւ մը ծանոյց որ Աւստրիա և Հունգարիա պիտի շարունակեն ժամակցելոք Հասարակաց ծախսին, Յոյն գնով ինչպէս յառաջ։ Եւ որովհետեւ Հունգարիոյ խորհրդարանին մէջ ծաղայեղ նախադրմանք խափանողութեամբ ի վերջ 1897 - մին արդիւնք էին քառակողմնու երկուց իշխանութեանց մէջ առ ժամակակից պատճախման, թիւնը, Թագաւոր - կայսրն սորիշ հրովարտակով մը հաստատեց հրամանը, որով պիտի շարունակուին մինչեւ ց31 դեկտեմբեր 1898 ժամն, զործադրուելու։ Աւստրիոյ և Հունգարիոյ մէջ եղած մաքային միութիւնը և ներկայ յարաբերութիւնք ընդ Գրամատան աւստրա-հունգարական և ընդ Պետութեան Գրամատան եւս Բրաւունքները կը պահուին ցվերջ 1898 ժամն։ Գառնչի երեսփոխանը, որդի հաշակապետն Հունգարիոյ ապառաւթեան համար զուլտ կեցողի յամին 1848, քանաց որ Հունգարիա անկախ մաքային զորութիւն մը ունենայ, բայց իւր սաղարկը մերժեցաւ։ մեծամասնութիւնն պահուելով ներկայ իրար վիճակը որ պէտք

եր հաստատուել Աւագաց խորհրդին, իբր օրէնք հրատարակուելու համար։ Գործուար 10ին կայսրութեան ամեն կողմեց բացուեցան Աւագածողութիւնք և աշխատութիւնք չոկսած՝ եռանգնալից մաղթանքներ եղան ամեն սերնդ ֓րանկիսկոս Յովսէփ կայսրը գահաւ կալուածեան յիսնեակին համար, որ պիտի կատարուի ներկայ տարւոյս մէջ։ Ե Պրակա (6) պաշարման վեհակը վերցունցաւ և Աւագածողութիւն յետ մաղթանաց վասն կայսեր, գահմանեց Յաննիստիւով մը կաղմեղ զարծածելի շնորհաց խնդիրը լուծելու համար։ Գերմանացի երեսփոխանք կ'ազնին ջնջել Թատենիի Հրամանագիրը լեղուաց աշխատութեան նկատմամբ։ սակայն խոհեմապաշտ մասն վշտալցած և զերմանացի երեսփոխանաց զէմ, որոնք ցԱւստրիա կ'ազնին զորցես երեսփոխել զերմաւ նական ազգայն։ Ինքնավարական յուղմունքներ եղան ի Ֆրիւսէ, քաղաքալիսի ընտրութեան առթիւ, իրկու անգամ եւս քաղաքալիսի ընտրուեցաւ Տոքը։ Մայլանտեր, բայց ընտրութիւն ջնջուեցաւ։ գի նա պայման կը զներ որ երբեք հոնք զարեք օրէնք չմտածուին ի Ֆրիւսէ։ Պետուութիւնը առ ժամ զորոց պարծւալ մը զրկեց։ Հունգարիոյ ներքեւ եղած ապգը և ցեղք ընդհանուր ուժան են նորա իշխող միջամտութիւնէն։ Գ Ա Լ Լ Ի Ա Գալիա զբաղեւ ի ներքին շառաւիղից զուտերով, որոնք ի Գալիա պատահելունս համար միայն, ունեցան իրենց ընդարեակ արհաւաքանքը։ Գեկեմեմբեր 30ին աւստրացաւ Պառամայի զատը, որով անպարա արհակուեցան համարէն մարտապիտեալը թէպէտ Արտան փաստերով կը ցուցնէր նոցա կաշառակերութիւնը։ Աւստրացաւ (11) Վալտէն Էստերհազի զնշապեմին զէմ զատը, զոր յարուցած էին աղաւկիւնք Գրեֆուսի իբր մասնիշ զառապարտակ զնշապեմին։ յաւալով Էստերհազի վրայ մզկայնեան վէճի նիւթ եղած թղթին զորութիւն, իբր նմանագիր Էստերհազիի զգութեան Մակայն Էստերհազի անպարա արհակուեցաւ։ Այսու հանդերձ Գրեֆուսեան խնդիրը չլծացաւ, եւ մասնաւոր աւելի բարեգեցեալ Զուլտ վիպադրին մէկ բաց համակին համար յՕրոր (Aurore) լրագրի առ նախագահն Ֆելիքս Ծոռ, որով կ'աբառատանէր կրկին Զինուարական Աստեմը, որոնք քառմեղ մը և զապաղարեւեր էին քաղաքագիտական նպատակ

կաւ: Յուզեցաւ բոլոր Գալլիոս այս ամբաստանութեան վրայ, որով ամեն ինքով Ձեռակի և ձեռքի դէմ ցոյցեր և ընդհարմանք եղան: Պիլատ՝ Պատեհրազմի պաշտօնեայն ժամայց ի թափարանի որ զՊիլատ և Օրոր լրագրի խմբագրապետը յԱտեան Երզնակոյ մասաներ էր: Թատարանին մէջ ժողով ընկերավար մեծ հանտարը հակառակ ի սոսկառ պաշտօնադատներին: Կազմեանք ծայրաւ զորն ձախակողման երեսփոխանը, երբեմն պաշտօնեայ պատեհրազմի: Ատկար և տարտամ՝ առնաւնց զպաշտօնարանը, որ « առաջի օրու ընդ կրնար հանգարտել յուզումը, թէ հրատարակէր Նոյն ինկ Կրէյթուսի խոստովանութիւնը իբր մասնիչ, զոր ըրած էր իւր կարգը կէցեալութեան օրը, առաջի Լըբրէն իրն զնպագեան »: Եւ տակայն այսչափ հակառակութեամբ հանդերձ պաշտօնարանը ունեցաւ 360 վրտատահման քուէ ընդդէմ 112 քուէից:

Կրէյթուսի խոստովանութեան խնդիրը Նոր խայծ մը եղաւ տակադմանութեան: Կրէյթուսի առաջինը ուզեց առաւ հանել զկազմեանք և ժողովց անց խոստովանութեան էութիւնը: Կազմեանք պատահանեց հաստատելով, և իմացուց Թատարանի նախագահին, որ այդ նկատմամբ հարցումն ունի ընելիք:

Կազմեանքի հարցումը եղաւ Յունուսը 22ի նիստին մէջ: Մայրաքաղն ձախակողման երեսփոխանը բռնը Ելլելով, յերկուս ամփոփեց իւր հարցմանը. ա. կայ արդեօք պատեհրազմական ղեկանաց մէջ Կրէյթուսի խոստովանութիւն մը առաջի Լըբրէն իրն զնպագեան. բ. եթէ կայ, ինչպէս պաշտօնարանը չի հրատարակեր, այսպէս ձգելով զՆայրեմիս յուզմանց և պառակտմանց մէջ ի քնաւ հասարակաց: Պաշտօնարանին նախագահը Մէլին՝ հաստատեց Կազմեանքի հարցման առաջին մասը. երկրորդ հարցման պատասխանեց, որ չի կրնար հրատարակել զայն, առանց վտանգի՝ յարցցանեցու քաղաքագիտական կնիքով և հայրենեայ պաշտպանութեան նկատմամբ ծանր խնդիրներ: Նախաւ զահն Մէլին այս նստին մէջ ցցուց հանդարտ և բարձր լոգի մը, ձեւով անայլայլակ ընդդէմակայեց քաղաքագիտ նախատանաց և երգիծանաց: Յետ խօսեց Մէլինի, Կազմեանք ետ առաւ իւր հարցումը: Յայնժամ եղաւ բռնը ժողովն և իրեն սեպհականեց Կազմեանքի հարցումը: Ծանր երգիծանք հարստածելով զպաշտօնարանը: Եւ որովհետեւ խնդիրը մասանք իւրեք հրէական կը կարծուէր, ուղակողման Կրէյթուսի երեսփոխանը հարցուց ժողովի երգիծանք, որ արդեօք ինքն ալ մագանկեց էր

Կրէյթուսական ժողովակիւն: Այս խօսեց վրայ ընկերավար երեսփոխան մը յարմարեցաւ և բռնցի հարուած մը տուաւ Կրէյթուսի երեսին: Յետինն իջնելով իւր զահաւարակէն վաղեց ժողովի վրայ և ի թիկանց հարուած մը տուաւ: Ահաւոր խաղութիւն մը ծագեցաւ: Կրէյթուսի երեսփոխանը մէկմէկու վրայ յարձկնի, փողցի արնըրոնեղաւ նման, բռնեց ղեկառդ կը զոչէին, ոմանց կը պաշտպանէին կամ կը միջամտէին: Ժողով բանիւ, առաւ և Գալլիոս պատմութեան մէջ յայտ ագեց տեսարան մը: Թատարանին նախագահը Բրիտանի նիստը փակեալ հրատարակեց. բայց յաջումը ընդ երկար տեւեց զաւթիներուն մէջ:

Յունուսը 24ի Թատարանի քումարման ժողովն խնդրեց որ շարունակէ իւր հարցումը: Թատարանը հաստատեցաւ և տակայն վտատահման քուէակրկութեան ժամանակի պաշտօնարանը ունեցաւ 376 քուէ, ընդդէմ 153 քուէից:

Պարիզու յուզմանք տարածուեցան զառաւորները և յԱլեքի, ուր աղկալից և քնառի ցոյցեր եղան ընդդէմ ձեռնից:

Գ Ե Ր Մ Ա Ն Ի Ա.

Գերմանական կառավարութիւնը երկու գերմանացի կաթոլիկ քաղաքացի պատմութեան համար (1897 նոյեմ.) Չալթուսիկ զառաւորն մէջ, պահանջներ էր չինական կառավարութեան մեծագումար փոխարկութիւն մը, չինութիւն և բեք մայր եկեղեցեաց: Կաշտանը կէցեալութիւն Չալթուսիկի կուսակալին, պատիժ յանցաւորաց, երկաթուղեաց առանձնացնողութիւն և մշտնջենաւորացնող զբաւումն փրաւ Չեւա նաւահանգստին իւր ժողովարան տնուխի Չինաստան երբ կը վարանէր պահանջները ընդունելու: անդէն գերմանացի 200 նաւաստիք, երկու հրամայիք, մասն ի փրաւ Չեւա առանց ընդդիմութեան (17 դեկտ. 1897):

Բայց այսչափ սովաւաթիւ զինուորք բաւական չէին հաստատուն քայլի մը համար: Դեկտեմբեր 16ին Նոր օգնութիւնք մեկնեցան ի Փիլիպ, երկու զահաւոր նաւաւ, որոց կը հրամայէր նոյն ինքն կայսեր զբաղարը՝ իշխանն Նեմրիկուս Իրաց մեկնելուն հանդիմանաւոր և կրտնական կերպարանք մը տուաւ կայսրն: Գաւ լիւնմա Բ, միջին դարու ասպետական ժամաւ նակաց սեռով, և իշխանն Նեմրիկուս իւր խօսեց մէջ առ կայսրը, կը հռչակէր՝ որ կը սեպնէր « քաղաքներու կայսր Աւետարանը » և Գերմանիոյ անունը տարածելու: Կայսրը քէշ մը տեղ

ընկերեց՝ եղբորը նաևով, յետոյ դարձաւ ան-
միջապէս այցելելու Բիսմարք քչխանին:

Իշխանն Հենրիկոս եղաւ յԱնգլիա, իբր. նա-
ւուց ամուսնի ասանալու: Քրտո Զէուի գրաւմա-
նէն քէշ վերջը Ռուսաց նաւատորմիչը մտաւ
ի Պորտ Արթըր իբր ձմեռելու, և Անգլիոյ նա-
ւերը գիմեցին տեղի մը գրաւելու Փէշլի ծոցին
մէջ՝ զՉէրմուլփօ, ղէմ՝ առ զէմ Պորտ Արթըրի,
իբր պահապան անոր մտից:

Արտագին դործոց պաշտօնեայն Բիւռֆ կը
ծանոցանէ խորհրդարանի ելեւմտից անձնա-
ժողովոյն առջեւ, որ Գրէյֆուս երեք յարա-
բերութիւն մը ունեցած չէ գերմանացի ուր և է
պաշտօնատան մը հետ, որ Գերմանիայն Արեւտէի
խնդրոյն մէջ կը ջանայ միայն պահանջել ա-
րեւելեան խաղաղութիւնը, և թէ չինական
պետութիւնն ընդունէր էր Գերմանիոյ բովան-
դակ պահանջները: Եւ բաց ի դրամական պա-
հանջներէն, Քրտո Զէու պիտի ըլլար իննսուն
և ինն տարի կայարան մը փոխոյ և հանգերու:
Գերմանիոյ համար:

Ի ՅԱԼԻԱ

Իտալիա վերջին երկու տարիներուս մէջ գրա-
ղեցաւ մասնաւորապէս Ափրիկէի և իւր դրա-
մական լիճակը բարեօրէնելու խնդրով:

Յետ խոհեմութեամբ կընդունա իտալիոյ կարո-
ղութիւնը, Ռուսիոյնի պաշտօնաւարը Խոստա-
նին մեծամասնութիւնն օգնեալ, օգտակար և
ամենակարեւոր համարեցաւ ամփոփման քա-
ղաքականութիւն մը սկսելու, և նոյն սկզբուն-
քով թողոց զԳառաւալ, ապագային թողով
աակաւին ուրիշ զոհեր:

Ելեւմտից վիճակը բարեօրէնեաւ. վարկը հա-
մեմատաբար բարձրացաւ. այսու հանդերձ
իտալիա այլեւայլ տեղեր սոփոհութիւնք եղան
գործաւորաց կողմէն, աշխատութիւնք ըլլե-
լաւով և հաջը սուղցած ըլլալով: Սիգուլեան
քաղաքին մէջ աշխատաւորք անդործ և անհաց
միալով, յարձակեցան քաղաքապետի պալա-
տան վրայ. կոխ ծագելով ընդ ժողովուրդ և
ընդ ոստիկանս, բազմաթիւ վիրաւորք եղան:
Նոյնօրինակ խառնակութիւն մը ծագեցաւ նաեւ
յԱլգուս յունուար 1891, զոր բանակը հազիւ
կրցաւ ցորուել:

Այսպիսի տաղանապալից պարագաներու ժամա-
նակ ի թագաժառանգ իշխանը իշխանուհւոյն
հետ միասին հազաւ ի Պալերմոյ, Սիկիլիոյ յե-
ղափոխութեան յիսնեւեակը առնելու: Եւսան-
դաւն և անկեղծ ընդունելութիւն գտաւ և շատ
աղերսագիրք:

Կ Բ Ն Յ Ե

Եւրոպիոյ պետութիւնք հաւանելով Ռուսիոյ
առաջարկին, ընդունին էին որ Արեւտէի կառա-
վարէն յունադաւան մը ըլլայ. և միացեր էին
Մոնտենեկրոյի Բողոյ Պէտրովիչ իշխանին ըն-
ծայելու Արեւտէի վարչութիւնը, ընդ բարձր իշ-
խանութեամբ Սուլթանին. սակայն թողոյ Պէ-
տրովիչի թեկնածութիւնը չյաջողեցաւ, չուղե-
լով Նիկիոյ իշխանն որ և է կերպով միջամտել
Արեւելեան խնդրոց մէջ, նա մասնաւոր. կ'ըսէր
կէս պաշտօնական թերթն Կիւս Չեմակորս
որ «Արեւտէի փափաքը միշտ եղած էր միութիւն
մը ընդ Յունաստանի և Մոնտենեկրոյ չէր ուզեր
խափանարար մը համարելիչ:

Իսկ ի Կ. Պօլիս մեծ պետութեանց դեսպանք
աւարտած են ինքնավարութեան ծրագիրը: Ըստ
կէս պաշտօնական լրերու, այս ծրագիրը կը
պարունակէ՝

Ա. Արեւտէ որպէս յառաջն, այժմ եւս կը մնայ
մասն Օսմանեան կայսրութեան, նման Արեւե-
լեան Ռումելիոյ:

Բ. Կլիւն ինքնօրէն մատակարարութիւն մը
պիտի ունենայ և քրիստոնեայ վարիչ մը հինգ
պարտուան համար, անուանեալ ի Սուլթանէ և
հաստատեալ ի մեծ պետութեանց:

Գ. Կառավարիչն է հրամայող ոստիկանական
կողմակիրպութեան:

Դ. Օսմանեան զինուորք պիտի ամփոփուին
և նուազին երբ տրին խաղաղութիւն:

Ե. Գործադիր իշխանութիւնը պիտի ըլլայ
խորհրդարանի մը ձեռքը, ընտրեալ բոլոր ժո-
ղովրդէն, և ամենայն օրէնք հարկ է որ հա-
տատուի կառավարչէն:

Զ. Կառավարիչն պիտի կրնայ 6 միլիոնի փոխ-
առութիւն մը ընել ստիպողական պետքերու
համար:

Է. Ամենայն եկամուտ պիտի դործածուի
կղզւոյն համար:

Ը. Կլիւնն սահմանաւ տուրք մը պիտի վճա-
րէ Սուլթանին:

Գարեհաշ, հեռագիրք կը ծանուցանեն որ Զա-
քը իւր դեսպանին միջոցով առաջարկեր է Սուլ-
թանին իբր կառավարիչ՝ զԴէրբիոս իշխանին
Յունաստանի: Սուլթանը պատասխանեց է, որ՝
ցարդ Արեւտէի վերաբերեալ խնդիրք վեց մեծ
Պետութեանց համաձայնութեամբ եղած են և
այժմ եւս բունադատաւած է չհեռանալու: Նոյն
համաձայնութիւնն է ի Պետութեանց հաւաք
կ'երեւան Գալլիա իտալիա, նաեւ Անգլիա:

Ռուսաստանն առաջին մերժմանէն վերջ եւս կը պնդէ իւր առաջարկի վրայ:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Յունաստան զբաղեալ է երկու խնդրովք.

ա. Գործադրութիւն Յաննաթողոյն որ պիտի հսկէ յունական Նիւմփոյ վրայ: Եւ արդէն հինգ տարուան Նիւմփոսքը սահմանուած է, ամեն տարի մուսքէն առաւելլով քանի մը միլիոն.

բ. Փնտել պատերազմին պատասխանատուութիւնք:

Թագաժառանգ իշխանը սկսաւ հրատարակել պատերազմին յիշատակարանքը, արդարացեալու համար իւր արարքը: Եւ պատերազմի պաշտօնեայն Սմիլէնսքի՝ սպառնացաւ ամեն զինուորականի՝ որ յայնմհետէ մասնակցի Ալգալիս քննիչութեան: Ի Կ. Պօլս կը յառաջնէ բաւակցութիւնք Տաճկաւ — յոյն հիւպատոսական զաւանց համար:

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Պարսկաստանէն եկած ըւրերը ծանր են, շատ զաւանդեալ մէջ տօգահութիւնը ինքնազիշտութեան կերպարանք մը առած է: Ընդհանուր արտուել կայ հարկերու ծանրութեան և հաւաքելու եղանակին վրայ: Յայտնի է Ռուսիա և Անգլիա արթուն կը հսկեն:

Եւստի որ՝ արդէն զայինք եղած է ի Բրիտանի և երեք Ռիժիսիքի դր միկնիք Պարսկաստանի մաքուր կարգաւորելու:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

Ի Պետերբուրգ վախճանեցաւ կոմսն Յէլսինսքի, հայազգի, պաշտօնեայ Հասարակաց իրթութեան:

Ծնած էր ի Մուկուս յամին 1818 և հոն ըրած էր իւր ուսումը: Փսառն տարուան մտաւ Պետութեան ծառայութեան մէջ, միշտ ի Հասարակաց իրթութեան պաշտօնատան: Երկար ժամանակ մայրաքաղաքին դպրոցական հոգաբարձու եղած է և անորէն կայսերական դրոշմաճէ Յամին 1863 առ ժամանակեայ կերպով յանձնուեցաւ իրեն Հասարակաց իրթութեան վարչութիւնը և տարուաւ չափ օգնական եղաւ Կոմս Տոլստոյի, որ պաշտօնեայ էր Հասարակաց իրթութեան: Յամին 1883 պաշտօնեայ անձանեցաւ Հասարակաց իրթութեան

և այդ պաշտօնը պահեց ցմահ: Կայսրի իրեն տուած էր կոմսութեան տիտղոս:

Հրաժարեցաւ Խոջաթեանը համար պատերազմի պաշտօնեայ: Վանսովքէ և տեղը կարեցեալ զորավարն Կուրուփաթէին:

ՍԵՐԱԽԱ

Յունուար 6ի հրովարտակով մը Սերբիոյ Աղեքսանդր Թագաւորը՝ Վերլան զիւր հայրը անուանեց հրամանատար զործոն բանակին, և խորհրդարանին բացումը յետաձգեց մինչեւ ցեղիս: Միլանոս ներկայութիւնը ի Սերբիա, ուր շմոնեալ խոստացած էր առ Զարն Աղեքսանդր Գ, զանազան ահաւանութիւնք կամ հաւանութիւնք կը յարուցանէ, յայտ մեկտուելով անտարակաւ Խղեքսութեան զօրանալով մաւնաւնդ որ յունուար 17ի Միլան քնաց ի Վիեննա և ներկայացաւ Փրանկիտիոս Յովսէփ կայսեր, կրելով մերձ սպարապետի նշանազանաւ, և ունենալով հունգարական Ս. Ստեփանոս նշանին մեծ ժապաւէնը: Յունուար 28ին շեղ զօրահանդէսով մը՝ Միլան քեռք առաւ ընդհանուր սպարապետութիւնը:

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ԿՈՒԿԱ

Սպանիոյ ազատական վարչութիւնը նոյեմբ. 25ի հրովարտակով մը Կուբայի ինքնավարիչ սահմանադրութիւն մը տուած էր և պաշտօնարան մը, պաշտօնէիք Նիւմփոյ, Հասարակաց իրթութեան, Երկրագործութեան, Հասարակաց աշխատութեանց, ըստ այսմ հրապարակին, մարաշխան Ռանքօ, յաջորդ Վէյլէր զօրավարին, ըստեր էր կղզւոյն պաշտօնարանը, որ հաստատուեք էր Սպանիոյ վարչութիւնէն:

Վէյլէր տօգահութեամբ թողուցած էր զԿուբայ և չպակեցան առիթը ի Սպանիա, յայտնելու իւր տօգահութիւնը: Ամերիկոյ Միացեալ Նաւահանգաց նախագահն Մեկ-Քլինլէ իւր Աւետազդոյն մէջ պախարակեր էր Վէյլէր զօրավարին և սպանիական բանակին՝ խնամ և մինչեւ առգուր ընթացքը ի Կուբա: Վէյլէր իր զինուորական, չունէր հրաման բողբելու լրագրաց մէջ, բայց ըստ սպանիական սահմանադրութեան իւր բարձրագոյն զինուորական մը կրնար զրելու բողբել առ զահէ Թագաւորական: Վէյլէր առ Թագապահ Թագահին զրկեց Մեկ-Քլինլէի աւետազրին դէմ բողբել. բայց յանկարծ լայն հրատարակեցին լրագրք. որոնք թելգետ

չէին ընդունած ուղղապէս ի վէյլէրէ: Ռոմէրօ Ռոբլէրօ, զորոյս պահպանողական կուսակցութեան, խնջալի հրաւիրեց, ի պատիւ վէյլէրի բողոքոյն, կուսակցութեան զլիսաւորքը, որուն մասնակցեցեան և բազմաթիւ զորավարք: Բարձրաժողովրդի ուղղապէս հրամանատարք անձամբ զնացին ուրախակցութիւննին յայտնելու առ վէյլէր և իւր բողոքը զինուորանոցներու մէջ տարածուեցաւ: Պատերազմի պաշտօնարանը յուշեցաւ, զվէյլէր զինուորական անձնի առջեւ կոչեց. առկայն յետինս վճռեց որ բաւական փաստք չկային զվէյլէր դատապարտելու, և թէ ինքը պատասխանատու չէր բողոքոյն հրատարակութեան: Պատերազմի պաշտօնեայն այս վճռոյն վրայ սպառնացաւ հրաժարելու և Պաշտօնարանը նոր հարցաքննութիւն մը պատուիրեց կրկին զվէյլէր ի դատաստան կոչելով: Թերեւս այսպէս ուղեւոր չեաւ զօհաննէլ Բլաքսթեյլ նահանգօ, որմէն զեռպանը ի Մադրիդ բողոքեք էր զինուորական շրջանակաց համաձայնութիւնը ընդդէմ Մըկ-Քիւնէյի աւետարտոյն:

Ի Կուրա եւս Յոննէար 12ին, հարիւրէն աւելի սպանիացի սպայք, հազարաւոր ամբոխով, շառաւաղեց ցոյց մը ըրին ընդդէմ լրադրան, զորս կը համարէին իբր նախատողութեան: Կոյնը շարունակեցին նաեւ Միացեալ նահանգաց հիւպատոսարանին առջեւ, գոչելով «կեցցէ Սպանիա, կեցցէ վէյլէր»: Զիւսուր զինուորքը զրկուեցան և ցրուեցաւ ամբոխը: Կալանաւորեցան նաեւ սպայից զլիսաւորք, և առ ժամ տիրեց հանգարտութիւն: Սակայն ի Մադրիդ մեծ շառաչ ունեցաւ այս յուզումը. մանաւանդ քիչ վերջը լուր հասաւ որ ապրտամբը հրաւերեք էին Սանդիակօ բերդին հրամանատարը, իբր անձնատուր ըլլալու համար, և սպաններ էին զանիկայ խաբէութեամբ:

Մ-ն.

ՁԱՌԱՆՅԱՆՔ

(Կէս գիշերին մենատոյր տասնմեռորեան մէջ անտառում).

Թոսւ արեւը.

Սշխարի բովածդակ

Առաւ խաւարը

Գիրով համատարած.

Անխոյ Մորֆէմ

Իր թեւերի տակ

Կախարդեց արդէմ

Քնարածն մարդկամց:

Ձորս կողմը տիրեց

Խաղաղ լռութիւմ,

Անտառը քնեց,

Լուս է բնութիւմ:

Միայն հանգստեամ

Երգ է յօրինում

Քնարած ցոլիտ, լալկամ

Տերեւներ շարժում.

Երեւմ զայրագիծ

Ձայնով գոռում է,

Նիրհած ծառերիմ

Շաղափարում է.

Մերթ կէս գլղեղուայ

Լռութիւմ խորիմ

Հմոկատում է մա

Անտառի միջիմ...

Նայեցէք այնտեղ,

Երանքի միջից

Մի վառած կանթեղ

Անտառի խորքից

Յամկարծ երեւաց.

Գիւղական մի կիմ

Դեռ արթնում եղած

Իր չոր ամկողիմ

Մտնել ուզում է,

Յուզում է Բոգիմ.

Մեղմ սփոփում է

Հիւսնող զաւակիմ...

— «Մայրիկ, իմ մայրիկ,

Ո՛վ է երգեցող,
